

INSTYTUT SŁAWISTYKI
ZACHODNIEJ I POŁUDNIOWEJ
UNIwersYTET WARSZAWSKI

WYDZIAŁ POLONISTYKI

UNIwersYTET WARSZAWSKI

Instytut Sławistyki Zachodniej i Południowej Uniwersytetu Warszawskiego
Wydział Polonistyki Uniwersytetu Warszawskiego
Niemiecki Instytut Historyczny w Warszawie

reprezentowane przez Komitet Honorowy w składzie
prof. dr hab. Joanna Goszczyńska, prof. dr hab. Zbigniew Greń, prof. Miłoś Řezník,
dr hab. Grażyna Szwat-Gyłybowa, prof. IS PAN oraz dr hab. Krzysztof Wrocławski,
prof. em.

mają z okazji setnej rocznicy istnienia Sławistyki na Uniwersytecie Warszawskim
zaszczyt zaprosić na międzynarodową konferencję naukową

Pamięć na Słowiańszczyźnie Południowej i Zachodniej

poświęconą pamięci w zachodnio- i południowosłowiańskim kręgu kulturowym,
będącej częścią obchodów stulecia istnienia Sławistyki na Uniwersytecie
Warszawskim połączonych z obchodami dwustulecia samej uczelni.

Sławistyka przed stu laty rozumiana była o wiele szerzej niż dziś. Nie była
sprowadzona w rejony filologii ani kulturoznawstwa, ale ze swej natury była nauką
transdyscyplinarną. Przedmiotem sławistyki jest bowiem „Słowiańszczyzna”, a tak
złożony przedmiot wymaga od badaczy przekraczania granic dyscyplin. Aby
odpowiadać wciąż od nowa na pytanie, czym jest Słowiańszczyzna, trzeba zatem
sięgać zarówno po narzędzia wykorzystywane w antropologii, historii, socjologii,
literaturoznawstwie, językoznawstwie lub filozofii. Dlatego też konferencja ma
charakter interdyscyplinarny.

Zagadnienie pamięci stało się w ostatnich dziesięcioleciach jednym z centralnych problemów opisywanych przez humanistykę, głównie za sprawą prac takich naukowców jak Jan i Aleida Assmann, Pierre Nora, Paul Connerton czy Paul Ricoeur. Nie bez znaczenia jest tu także nadzwyczaj intensywny wśród współczesnych badaczy oddźwięk myśli Maurice'a Halbwachsa, do którego doszło w kilkadziesiąt lat po wydaniu jego pracy *La Mémoire collective* poświęconej społecznym ramom pamięci zbiorowej.

Ponieważ obchody rocznicy powstania Sławistyki na Uniwersytecie Warszawskim oraz istnienia samego Uniwersytetu Warszawskiego są w naszym przekonaniu formą ceremonii upamiętniających, uznaliśmy, że stanowi to dobrą okazję do podjęcia refleksji nad szeroko rozumianą problematyką pamięci. Jak pisze Paul Ricoeur, w starożytnej Grecji istniały dwa słowa na oznaczenie przypominania - *mnēmē* i *anamnēsis*. Pierwsze oznaczało wspomnienie jako coś, co pojawiała się całkowicie biernie, do tego stopnia, że jego doznanie charakteryzowano jako uczucie - *pathos*. *Mnēmē* stawiało zatem pytanie „co?”, dotyczące przedmiotu treści. W drugim przypadku wspomnienie rozumiano jako obiekt poszukiwania, zwanego zazwyczaj przypominaniem, przywoływaniem, które wymaga aktywności podmiotu. Nasuwa się zatem pytanie o to, „kto?” pamięta. W nowszej tradycji filozoficznej określone ono zostało przez Henriego Bergsona jako „przywoływanie pracochłonne” posiadające rozmyślną formę. W tym sensie na plan pierwszy wysuwa się ten aspekt formy pamięci, w którym kluczowym jest pytanie „jak?”.

Chcielibyśmy zatem, żeby konferencja stała się okazją do zaprezentowania tego, jak różne perspektywy współczesnych badań wykorzystywanych w studiach sławistycznych sławistyce poszukują odpowiedzi na pytania: **kto, co i jak pamięta?**

Należy przy tym zauważyć, że badania pamięcioznawcze na Słowiańszczyźnie borykają się z problemem recepcji. Chodzi tu zarówno o brak recepcji oryginalnych koncepcji wypracowanych w krajach słowiańskich na forum międzynarodowym, jak też o opóźnienia wynikające z barier w przyswajaniu teorii powstałych na gruncie zachodniej humanistyki. Nie bez znaczenia jest też wewnętrzna bariera między poszczególnymi państwami zachodnio- i południowosłowiańskimi. Chcielibyśmy, żeby konferencja stała się również okazją do podjęcia metarefleksji nad ograniczeniami i trudnościami w badaniach nad pamięcią, na jakie napotykają się badacze skoncentrowani na obszarze Słowiańszczyzny.

Udział w konferencji w roli *key speakers* zapowiedzieli już prof. Miroslav Hroch (Praga), prof. Ivan Čolović (Belgrad) oraz prof. Marie-Janine Calic (Monachium).

Termin: 27-28.11.2015

Miejsce: Stara Biblioteka Uniwersytecka, Uniwersytet Warszawski, Warszawa, Polska

Proponowane zagadnienia:

Słowiańskie pamięci i pamiętanie:

- **co się pamięta na Słowiańszczyźnie?** - o słowiańskich przedmiotach pamięci;
- **kto pamięta na Słowiańszczyźnie?** - jednostka, grupa, badacz, historiografia versus uczestnicy procesu historycznego;
- **jak się pamięta na Słowiańszczyźnie?** - kultura pamięci w krajach słowiańskich, przywracanie pamięci, pamięć w ruchu: pamiętanie a kulturowe przetworzenia, przekształcanie pamięci zastanej, kreowanie pamięci: tradycje wynalezione, tradycje odnalezione, pamięć i język, język pamięci.

Teorie pamięci na Słowiańszczyźnie:

- koncepcje pamięcioznawcze w krajach słowiańskich: oryginalne idee czy bezwolna recepcja?;
- bariery komunikacyjne między naukowcami zajmującymi się pamięcią w krajach słowiańskich i na Zachodzie: przyczyny, skutki, propozycje rozwiązań?;
- przyczyny popularności niektórych koncepcji pamięcioznawczych na obszarze Słowiańszczyzny: recepcja i przetworzenia;
- najważniejsi pamięcioznawcy z krajów słowiańskich: recepcja ich myśli w kraju i za granicą;
- czy istnieje jakikolwiek paradygmat pamięcioznawczy w krajach słowiańskich?;
- najbardziej popularne koncepcje w badaniach pamięci w krajach zachodnio- i południowosłowiańskich: przyczyny, porównanie przypadków poszczególnych krajów, określenie, w jakich *case studies* są używane i dlaczego.

Forma konferencji: przyjęci po analizie abstraktów referenci zostaną poproszeni o wcześniej rozwinięte abstrakty w języku angielskim zawierające główne tezy ich wystąpień, tak by i inni uczestnicy panelu mogli się z nimi zapoznać. W ten sposób chcielibyśmy uzyskać żywą i interesującą dyskusję na zaproponowane przez nas tematy. Nie przewidujemy zatem tradycyjnego wygłaszania referatów, ale dyskusje panelowe. Zachęcamy także do zgłaszania posterów do przewidywanego bloku posterowego. Wystąpienie posterowe powinno trwać nie dłużej niż 3 minuty.

Języki konferencyjne: angielski i polski

Wybrane referaty zostaną opublikowane w monografii zbiorowej.

Organizatorzy zastrzegają sobie prawo do wyboru zgłoszeń. Zgłoszenia w formie abstraktu (max. 300 słów) w językach polskim i angielskim należy nadsyłać na adres: konferencja.slawistyka@gmail.com w terminie do 30 sierpnia 2015 r.

Nie przewidujemy opłaty konferencyjnej.

Organizatorzy:

dr hab. Marcin Filipowicz

mgr Karolina Ćwiek-Rogalska